

دکتر شفیقه یارقین

دکتر شفیقه یارقین

ایپک قنات قلدیرغاچ

(یخشی باله لر اوچون یخشی شعرلر)

کابل: ۲۰۱۱/۱۳۸۹

کتاب بېلگېلری

کتاب آتی: ایپک قنات قلدیرغاچ
شاعر: دکتور شفیقہ یارقین
ایچکی بېتلر دیزاینی: کلیم الله نیازی
مقوا دیزاینی: ژکفر حسینى
نشر اېتووچی: افغانستان قلم او یوشمه سی
سانی: ۲۰۰۰
نشر یېری: کابل-
نشر ییلی: ۲۰۱۱/۱۳۸۹

بیلیم

تانگ آتسه، باغیمیزده
اویغانیب کولر گلر
فارهم قوشیقلر کویلر
گل شاخیده بلبلر

تانگ آتیبدی، اوکه جان
تور، اویقودن توره بلیک
سپورت قیلیب، یوونیب
مکتبگه یوگوره بلیک

بیلیم حیات گلی دیر
بیز بو گلنی تېره میز
بخشی باله جانلرگه
اونی ساوغه بېره میز

بیرلیک

طوطى، مينا و قمرى
 يشەيدى بىر وطن دە
 لاله، نرگس، بنفشە
 يشەيدى بىر چمن دە

تاجىك، پشتون، هزاره
 اۇزبېك، بلوچ و تورکمن
 برچه ميز گە اېمىس مى
 بىر افغانستان وطن؟

كېلىنگ، ايناغەلىك نى
 چين دن بنباد اېتە يلىك
 بىرلىك دە، بىرگەلىك دە
 يورت نى آباد اېتە يلىك

۴

ايك قنات قلدیرغاچ

برچه آنەلر كى
 مېنگە جودە ياقەسن

قلدیرغاچىم، قناتىنگ
 ھېچ قچان قېرىلمەسىن
 پالەپانلر قۇيىنىنگ دن
 ھېچ قچان ايرىلمەسىن

ھر يىل قار اېرىگندە
 سېنى كوتىب تورەمن
 اې بهارنىنگ اېچىسى
 سېنى يىخسى كۆرەمن

ايك قنات قلدیرغاچ
 آق و قرا ايک دن
 ايوانىمىز تۇرىدە
 اويە قوردىنگ چېچك دن

قىش ھم اوتىب كېتە دى
 يىنە- دە بهار كېلر
 قويگن تخملرىنگ دن
 پالەپانلرىنگ چىقر

جودە سېويپ، ارداقلب
 جۇجەلرنى باقە سن

۳

ايناقلىك

مېنىنگ بىر موشوگىم بار
 اۋزى كىچىك، كۈزى تۇق
 ھر كون اريغ بۇيى گە
 كېلىپ اۋلتىرر ياووق

اۋردكلر بىلن دايم
 ايناق اۋىنپ يورەدى
 بليغ لرگە اېرگشىب
 ھر يانگە يوگورەدى

بولر نىنگ ايناقلىگى
 سوودېك تىنىق آقەدى
 موشوگىمنى سېلەشىم
 اولرگە ھم ياقەدى

حويلىمىز اۋرتە سىدە
 بىر اريغ آقىب تورر
 اوندە تورلى اۋردكلر
 بليغ لر، سوزىب يورر

بىر بليغ نىنگ رنگى كۆك
 بىرى قارە، بىرى آق
 بىرى آلتىن دېك سريغ
 بىرى جدا يلتىراق

۵

۶

پاكيزه كفتەرلەر

مېن بو كفتەر لريمنى
جدا يىخشى كۆرەمن
اولر نينگ دان - سوويدن
خبر آليپ يورەمن

كفتەرلريم قۇرقمىسدىن
گاھ قۇليپ گە قۇنەدى
هر كون حوضچە سىگە
چۇمىليپ، يوونەدى

كفتەرلريم پاكيزە
مېن هم يير پاك بالە من
درسيم نى يىخشى اۇقيپ
يىخشى نمرە آلەمن

آسمان گە كفتەرلريم
قنت قاقىپ اوچەدى
گاھ اويە سىگە كىرىپ
يير - ييرىنى قوچەدى

ججى كفتەر لريم گە
تريغ ساتيب آلەمن
اولر غومبورلسە لر
قرەب، قولاق سالەمن

۸

قۇغىرچاق

بىر تە قۇغىرچاغىم بار
ساچ لرى اوزون - اوزون
اوزون - اوزون ساچىنى
ترەب اۇرەيمەن هر كون
قۇغىرچاغىم نينگ كۆزى
آچىليپ، يومىلەدى
توگمە سىنى بورەسم
اۇينب، يوريب كېلەدى

قۇغىرچاغىم، قۇغىرچاق
سېن سەن مېنگە اۇيىنچاق
مونچە كۆزەل بۇليپ سەن
سېنگە تاقەى كۆز مېنچاق

۷

قوشچە

هر كون بېردىم سوو و دان
نيم جان قوشچە آلدى جان

بىر كون يرەسى يىتدى
قوش گىنە اوچىپ كېتدى

بىر قوشچە گە بىر بالە
تاش نى قىلدى حوالە

قوشچە توشدى يرىم جان
قناتى دن آقىپ قان

چاپىپ باردىم يانىگە
آرا كىردىم جانيگە

قناتى نى ماى لەدېم
بىر قفس گە جاي لەدېم

۱۰

بهار

دلە-سايلىر، يم-يشىل
ينه بهار كېلىدى
دلە دە قىزىل لالە
ساي دە گل آچىلىدى

ياغاچلر دە قوشچە لر
تۇيىپ - تۇيىپ سىرەيدى
باققە كېلگن قىزچە لر
اۇينب، كولىپ بىرەيدى

مېن هم بهار فصلى دە
باغ سىرى گە بارەمن
گل نى سوو گە آقىزىپ
دۇستىم گە يوبارەمن

۹

بیرق

بیره غیمیز، جانیمیز،
جسمیمیزده قانیمیز
آسمان ده تاوله نر،
شوکتیمیز، شانیمیز

قاره رنگی لاله لر نینگ داغی دیر
قیزیل رنگی قیزیل گل نینگ باغی دیر
یشیل رنگی یشنه سین دایم امان
اولکه میز ابرکین لیگین بیراغی دیر

بیره غیمیز هیلیپره یدی کۆک سری
جان بېرر اونگه همه یاش و قری
بیره غیمیز دؤست لری بۆلسین امان
بېنگیلیب هر یانگه قاچسین یاولری

بیره غیمیز جانیمیز،
جسمیمیزده قانیمیز
آسمان ده تاوله نر،
شوکتیمیز، شانیمیز

۱۲

۱۱

آنه جان

آنه جانیم، آنه جان
فرشته دېک مهربان

اول سیز گه بیر سلام
سؤنگره بویوک احترام

سیز مېنگه مهربان سیز
فرشته دېک انسان سیز

مېنی یوویب تره ی سیز
دایم کولیب قره ی سیز

ساجیم گه گل تاقه سیز
مهر بیلن باقه سیز

مېن هم باغ دن گل تېریب
هر کونی سیز گه بېریب

خدمتیز گه شاشیلیب
گل دېک سیز گه آچیلیب

سیز نی قووانتیره من
ایش گه یاردم بېره من

آنه جانیم، آنه جان
بختیم گه بۆلینگ امان

۱۴

آته - آنه

آته م ایش دن کېلگنده
پېشوازی گه چاپه من
آته جانیم قۇینیده
راحتیم نی تاپه من

آنه م مېنی اۇپگنده
کۆنگلیم قووانچ گه تۇلر
اکه - اوکه لریم دېک
قویاش قووانیب کولر

آته - آنه م ایگی سی
دنیا ده دیر یگانه
اولر اوچون اۇقیمن
چوچوک - چوچوک ترانه

دایم حرمت قیله من
آته - آنه جانیم نی
دایم خدا اسره سین
ایگی مهربانیم نی

۱۳

تېلىم

اۋزبېك تېلى مېنىڭ تېلىم
امان بۇلىسىن اپرېكىن اپلىم

تېل گە اساس سالگن بابام
“نوایى” دېر مىرالکلام

اۋزبېك تېلى، “بابر” تېلى
“تايى” نىڭ جان و دلى

سۆز “شاهى” “حافظ”، “لطفى” دور
“سيف” و “فضولى” سۆزى دُر

۱۵

يېنە “محمود الكاشغرى”
فرھنگچىلەر نىڭ سرورى

“اولوغ بېك” دور فن يولدوزى
تاتلى اپرور “چۇلپان” سۆزى

“مىشرب”، “امير” و “نادرە”
“سېنا” و “بېرونى” سرە

مىنگلب اثر بو تېلدە بار
مىنگلب دھا بو اېلدە بار

بۇلىسىن امان اۋزبېك تېلى
بۇلىسىن امان اۋزبېك اېلى

اۋزبېك تېلى

ايگى چومچوق هوا دە
بېر- بېرىن توشونەدى

ايكاۋى چوق- چوق لىشىب
بېر ياغاچ گە قونەدى

ايگى بلىق دريا دە
بېرگە لىشىب سوزەدى

بېر تېل بىلن گېيىرىب
بېردملىك نى توزەدى

ايگى كىيىك اۋرمان دە
بېرگە يىشب يورەدى

اۋز تېلى دە سوزلىشىب
قووناق حيات سورەدى

چومچوق، بلىق، كىيىك نىڭ
اۋزى گە خاص تېلى بار

بىرچە سى نىڭ اۋز اېركى
اۋز خىلى، منزلى بار

بىز اۋزبېك بالە لر نىڭ
اۋز آنە تېلى مېز بار

بو تېل، اۋزبېك تېلى دېر
اونگە قىلىنك افتخار

بابامىز نوایى دن
قالگن يىخشىلى اۋگيت بار:

“تېل گە بۇلسە اعتبار
اېل گە بۇلر اختيار”

۱۶

كوچو كچه

كوچە مېز دە بېر كونى
كوژدىم بېر شوخ بالە نى
تېيىب- تېيىب اورردى
بېر آپپاق كوچو كچه نى

كوچو كچه نىڭ باشىدىن
قىب- قىزىل قان آقردى
نېچە كىچىك بالە لر
قۇرقىب، بونگە باقردى

كوچو كچه نىڭ كۆزلىرى
مەر و ياردەم سۇردى

اما، كىچىك بالە لر
قوتقرالمەى تورردى

بالە لر آره سىدىن
اۋزىم گە بېر يۇل آچدىم
تېزلىكە كوچو كچه نى
اېب، اوپىم گە قاچدىم

۱۷

آق كوچو كچه نى يوويب
يرە سىنى باغله دىم
اونگە نان و سوت بېرىب
يىخشىلې ارداغله دىم

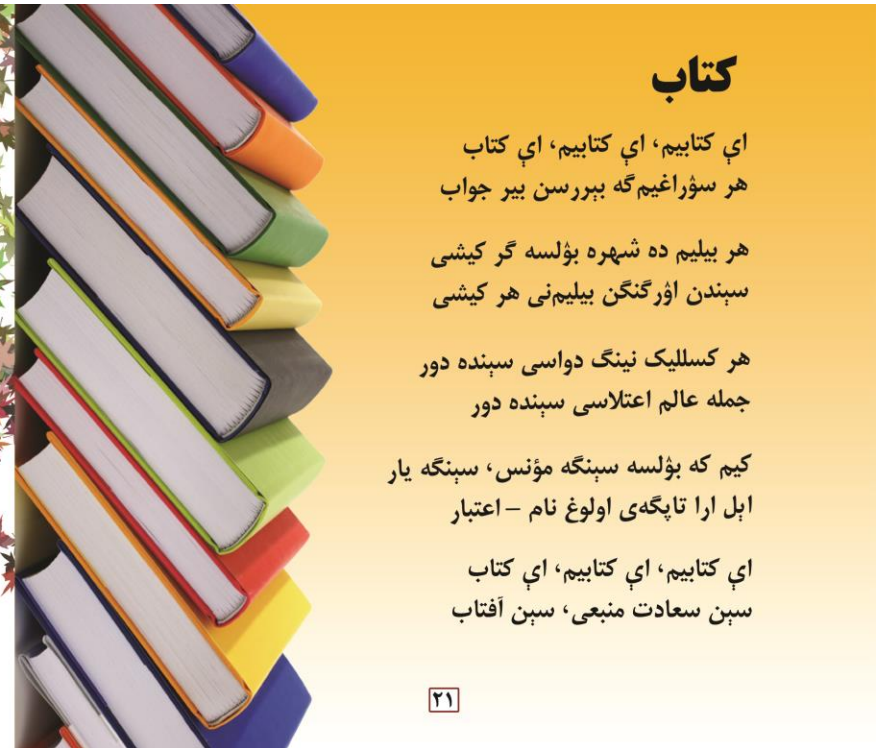
كوچو كچه نىڭ يردەسى
تېز دە ساغه يىب قالدى
نېچە كون آره سىدە
بىز لرنى تانىب آلدى

كوچو كچه نىڭ يېمگى
گۆشت بىلن نان و سوت دېر
اونگە اۋىلې ات قۇيدىك
اېندى او، آق بولوت دېر

۱۸

تۇپ اۋىنەيدى آق بولوت
تۇپ دېر اونگە اۋىنچاق
اېندى او، ھمە مېزگە
كوچو ك اېمس، بېر اۋرتاق

دوستت دارم
دوستت دارم
دوستت دارم ای وطن، ای افغانستان
در دل هر کوه تو،
گنج نهان است
در سر هر کوچه ات،
یک قهرمان است

مېن سپوه من
مېن سپوه من
مېن سپوه من سېنی، ای افغانستان

دوستت دارم
دوستت دارم
دوستت دارم ای وطن، ای افغانستان

۲۴

برچه تاغ و تاشلرینگ،
کوزیم گه آلتین
برچه قری- یاشلرینگ،
کونگلیم گه یقین

مېن سپوه من
مېن سپوه من
مېن سپوه من سېنی، ای افغانستان

افغانستان

مېن سپوه من
مېن سپوه من
مېن سپوه من سېنی، ای افغانستان

دوستت دارم
دوستت دارم
دوستت دارم ای وطن، ای افغانستان

۲۳

رباعیلر

گل موسمینى اۆلكه گه كېلتیردی بهار
كۆكدن نې قدر اینجونی یاغدیردی بهار
قیش لشکری هر یانگه قاچیب ترقلدی
نورۇز قۇلینی توتیب ینه کیردی بهار

اۆزبېك قیزی من، ینگی زمان نینگ
قیزی من
بابر گۆزەلی و کۆره گان نینگ قیزی من
کابل بیله هند و تورک و توران مُلکیم
ارزییدی دېسم: بوتون جهان نینگ
قیزی من

مېن گل بۇلمە من، قوروق تیکان بۇلمە یمین
یخشی بۇلمە من، یاووز- یمان بۇلمە یمین
انساننی قیلر رحم و مروت انسان
انسان بۇلمە من، ایلان- چیان بۇلمە یمین

۲۶

ث ت ب ا ج ح خ
ش س ذ ر ز ع غ
ظ ط ن ل م ه و ی

(ق) قرآن و (ن) نماز
(ر) رۇزە، (ز) زکات دیر
(ا) حرفی آتە، آتە
(ب) حرفی بالە، (ی) یېر

حرفلر نینگ سانى كۆپ دیر
اولرنى اۇرگنەمیز
بیز سوادلى بۇلمەمیز
آتە جان، قووانەسيز

۲۵

الفبا

بیز اۇقووجى بالە مېز
هر کون مکتب کېتە مېز
درس گە قولاق سالە مېز
یخشی اۇقیب، بیتە مېز

الفبا حرفلرینی
كۆپ یازیب، كۆپ اۇقییمیز
حرفلردن سۆز یسە یمیز
سۆزلردن گپ تۇقییمیز

(الف) "الله" نینگ آتی
(م) "محمد" صفاتی
(ع) علی، عمر، عثمان
(ح) حسن، حسین آتی

برماق ايزلرى

يىللر جودە تېز اۋتر
سىزدېك مېن اولغە يە من
برماقلىرىم ايزلرى
خېرە لەشر، بيلە من

بو، قۇللىرىم ايزى دىر
ھم مېنىڭ جىجى رىسمىم
اۋتمىشلىرنى اېسىلنگ، دېب
اونى سىزگە قالدېردىم

۲۸

برماقلىرىم ايزىنى
تازەلەسىز دېواردن
بوزمە كار دېب اۋيلەمنگ
حالى كۇپ كىچكىنە من

انگلىسچە دن ترجمەلر

ساوغە

بو، سىز ھرگز كۆرمەگن
بېرگىنە خاص ساوغە دىر
خاسلىگى ھم شوندا كە
مېندن فقط سىزگە دىر

چرچىپ قالگە نىنگىزدە
يا قىغوكە باتگندە
ساوغەم اېلىپ، يىلىنگ كە
مېن سىزنى اېسىلەى من، ھە

بونى ھېچ قچان اچمنگ
قۇيىنگ باغلەنىب تورسىن
يورەككە يقىن قۇيىنگ
ايچى مەرگە تۇلسىن

۲۷